

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки
Навчальний рік 2020-2021

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ПЕДАГОГІКА ТА МИСТЕЦТВО ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компотнент Нормативний

Форма здобуття освіти очна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація «Лабораторна діагностика»

Освітньо-професійна програма «Лабораторна діагностика»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
української мови, основ психології
та педагогіки

Протокол від
“ 27 ” серпня 2020 року № 8

Завідувач кафедри

(підпис) Л.В. Фоміна
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

(назва)

Протокол від
“ 02 ” вересня 2020 року № 1

Голова

(підпис) О.Ю. Вовк
(ініціали, прізвище)

Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	кандидат педагогічних наук Наливайко Наталія Анатоліївна
Контактний тел.	+38 (096) 700-06-61
E-mail:	n.a.nalyvaiko@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Консультації	Вівторок 09.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Онлайн консультації	Середа 9.00-15.00

Розробники: завідувачка кафедри української мови, основ психології та педагогіки к. ф. н, проф. Фоміна Л. В., к. пед. н., викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки Наливайко Н. А., к. псих. н., викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки Шейко А. О.

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі» складено відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 – «Охорона здоров'я», спеціальності – 224 «Технології медичної діагностики та лікування».

Дисципліна «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі» є теоретичним і практичним фундаментом для засвоєння студентами основних завдань педагогіки вищої школи, сутності та закономірностей педагогічного процесу підготовки кваліфікованих спеціалістів-медиків у взаємодії з людьми в різних установах; формує цілісне уявлення про існуючі концептуальні підходи до сутності ефективної організації взаємодії викладача і здобувача вищої освіти під час організації освітнього процесу за допомогою найбільш прийнятних для даної аудиторії методів навчання та інноваційних технологій; формує у студентів потребу професійного розвитку.

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних психолого-педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні положення педагогіки, методики викладання та педагогічної майстерності.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі» базується на вивченні студентами основ педагогіки, психології, філософії; паралельному опануванню педагогічною та професійною психологією, дидактичними системами та педагогічними технологіями у вищій освіті, плануванням та організацією освітнього процесу.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів історії української та зарубіжної культури, загальні положення організації вищої освіти в Україні.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: засвоєння студентами основних завдань педагогіки вищої школи, сутності та закономірностей педагогічного процесу підготовки кваліфікованих спеціалістів-медиків у взаємодії з людьми в різних установах, що мають характер управлінської чи наукової праці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомлення з педагогічними ідеями та діяльністю видатних вітчизняних та зарубіжних педагогів, розвитком освіти в Україні та закордоном; формування у студентів внутрішньої потреби самопізнання, самодослідження своєї особистості не тільки як медичного працівника, але як педагога; сформування у студентів знання базових категорій і понять психології спілкування, основних методів дослідження міжособистісної взаємодії; втілення нових технологій навчання і виховання у ЗВО; підготовка педагогічної практики у різних типах медичних закладів.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої

освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

– *інтегральна*: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі лабораторної медицини та в освітньому процесі, що передбачає застосування теоретичних засад і методів лабораторної діагностики з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлювати лабораторний діагноз, проводити санітарно-гігієнічну експертизу;

– *загальні*: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність навчатись та навчати; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати автономно та в команді;

– *спеціальні (фахові, предметні)*: здатність застосовувати знання у вирішенні складних педагогічних ситуацій; здатність організувати освітній процес, використовуючи адекватні методи, засоби та прийоми професійної підготовки; здатність забезпечувати високий рівень педагогічної майстерності та педагогічної культури.

– Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальних навичок (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв’язує педагогічні ситуації та конфлікти, вмє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»:

Матриця компетентностей

№ з/п	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1	здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі лабораторної медицини та в освітньому процесі, що передбачає застосування теоретичних засад і методів лабораторної діагностики з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлювати лабораторний діагноз, проводити санітарно-гігієнічну експертизу				
Загальні компетентності					
	Здатність до	Знати:	Уміти:	Заохочення та	Створювати

1	абстрактного мислення, аналізу та синтезу	☐ пізнавальну діяльність людини, спрямовану на розкриття загальних, істотних зв'язків і відношень речей	☐ аналізувати і синтезувати утворені поняття шляхом суджень, міркувань, умовиводів; ☐ пізнавати нові зв'язки й відношення об'єктів, розширяти і поглиблювати свої знання про них	узгодження до певних дій комунікантів. Набуття комунікативного досвіду в процесі адекватного сприйняття і розуміння змісту повідомлень	власне монологічне висловлювання відповідно до отриманої інформації
2	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	Знати: ☐ сучасні інформаційні технології; ☐ технології обробки текстової та графічної інформації; ☐ медичні інформаційні системи	Вміти: ☐ використовувати програмні засоби при роботі в комп'ютерних мережах; ☐ створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси; ☐ працювати в закритих та відкритих інформаційних системах; ☐ використовувати отриману інформацію та результати її аналітичної обробки для набуття фахових знань та навичок з певних складових професійної діяльності; ☐ застосовувати новітні інформаційні технології в професійній діяльності; ☐ працювати з операційними системами і сервісними програмами; ☐ працювати з папками (каталогами) і файлами у Windows; ☐ набирати, зберігати, редагувати текстову інформацію у Microsoft	Накопичення обсягу можливих комунікативних зв'язків з різних аспектів професійної діяльності за допомогою комп'ютерних технологій	Систематизувати інформацію з метою підвищення ефективності праці на основі системного та методологічного підходу до предмету діяльності; ☐ підвищувати інформаційну грамотність, поглиблювати знання з практичного застосування інформаційно комп'ютерних технологій в професійній діяльності

			Word		
3	Здатність навчатись та навчати	Знати: ☐ загальні та методологічні основи педагогіки; ☐ теорію виховання; ☐ теорію навчання (дидактику); ☐ педагогічну культуру викладача; ☐ методи і засоби навчання; ☐ форми організації освітнього процесу; ☐ основні категорії навчання; принципи, функції навчання; ☐ сучасні педагогічні технології	Вміти: ☐ проводити різні форми навчальних заходів (лекції, семінари, практичні заняття, тренінги, різні види практик); ☐ на практиці використовувати дидактичні прийоми; ☐ визначати мету, зміст, структуру неперервної освіти впродовж життя	Реалізація комунікативних вмінь з особами, що навчаються; ☐ передача педагогічного досвіду суб'єктам навчання	Здатність навчатись упродовж життя LLL (life – long – learning); синтезувати теорію та практику навчання
4	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Знати: ☐ способи одержання наукової та професійної інформації; ☐ джерела одержання потрібної інформації	Вміти: ☐ упорядковувати, оцінювати, аргументувати, класифікувати одержану інформацію; ☐ узагальнювати одержану інформацію, готувати рекомендації щодо наступного її використання	Уміння здійснювати комунікативні зв'язки з тримачами джерел інформації	Удосконалення інформаційної грамотності та оптимальне застосування її в професійній діяльності
5	Здатність працювати автономно та в команді	Знати: ☐ міждисциплінарну модель командної діяльності; ☐ принципи та функції роботи	Вміти: ☐ організувати процес роботи в лабораторії відповідно до кваліфікації та посадової інструкції; ☐ розподіляти обов'язки між членами команди;	Створення комунікаційного простору в команді з метою досягнення спільних цілей та результатів	Виробнича практика в лабораторіях: патогістологічній, імунологічній, біохімічній, цитологічній

		автономно та в команді; ☐ етапи складових процесу роботи команди; ☐ фактори оцінювання роботи та можливостей команди; ☐ чинники, що можуть негативно позначитися на процесі та результатах роботи	☐ здійснювати поточний моніторинг і внутрішньолабораторний контроль якості досліджень; ☐ аналізувати та оцінювати виконану роботу; ☐ обмінюватися думками та обговорювати ситуації в професійній сфері		
--	--	---	---	--	--

Спеціальні (фахові) компетентності

1	Здатність застосовувати знання у вирішенні складних педагогічних ситуацій	Сутність педагогічного процесу; особливості форм, методів і засобів організації соціально-психологічної допомоги	Використовувати на практиці фахові знання для рішення складних психологічних ситуацій; створювати емоційно-позитивний клімат при виконанні професійних завдань	Встановлювати доцільні відносини між суб'єктами професійно-педагогічної діяльності	Нести відповідальність за грамотність та своєчасність у прийнятті рішень щодо планування та організації соціально-психологічної допомоги
2	Здатність організувати освітній процес, використовуючи адекватні методи, засоби та прийоми професійної підготовки;	<ul style="list-style-type: none"> • специфік у планування та організації освітнього процесу в умовах ЗВО; • сутність освітнього процесу; • особливої форми, методів і засобів організації освітнього процесу; • організацію та контроль самостійної роботи студентів; • види і форми контролю та 	<ul style="list-style-type: none"> • Характеризувати організаційні форми навчання у ЗВО, засоби правильного використання у навчальному процесі; • визначати методи професійного навчання, які є адекватними щодо рівня здобувачів освіти 	Організувати освітній процес у ЗВО	Брати на себе відповідальність за обрані методи, засоби та прийоми професійного навчання у ЗВО

		оцінювання навчальних досягнень студентів у ЗВО			
3	Здатність забезпечувати високий рівень педагогічної майстерності та педагогічної культури	основи педагогічної майстерності, педагогічної культури та педагогічної техніки викладача та її складових; сутність педагогічної техніки, її компоненти (техніка мови, рухи, спілкування, психотехніка); сутність педагогічної етики; сутність іміджу викладача; вимоги до особистості сучасного викладача	<ul style="list-style-type: none"> • визначати основні категорії педагогічної майстерності; • володіти основними елементами педагогічної техніки та мовленнєвою культурою; • обрати оптимальний стиль взаємовідносин зі студентами; • володіти визначати напрями і складати програму самовдосконалення педагогічної майстерності; • використовувати у своїй професійній діяльності передовий педагогічний досвід; • володіти риторичною, ораторською майстерністю; • володіти засобами побудови власного іміджу; <ul style="list-style-type: none"> ▪ творчо підходити до вирішення педагогічних проблем 	Демонструвати педагогічну майстерність та високий рівень педагогічної культури	Нести відповідальність за якість педагогічної майстерності в освітній діяльності

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

ПРН 1. Застосовувати професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.

ПРН 2. Знаходити рішення у професійній діяльності, мати достатню компетентність в методах самостійних досліджень, бути здатним інтерпретувати їх результати.

ПРН 3. Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.

ПРН 7. Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

ПРН 8. Надавати консультативну допомоги пов'язану з професійною діяльністю. Виконувати вимоги посадових інструкції, самоудосконалюватись.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин, 3,5 кредитів ЄКТС.

Розділ 1. Основи педагогіки

Тема 1. Педагогіка як наука.

Тема 2. Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки та медицини.

Тема 3. Дидактика як наука. Фактори та закономірності навчання.

Тема 4. Принципи та правила навчання.

Тема 5. Форми, методи та засоби навчання і виховання.

Тема 6. Методика підготовки й проведення аудиторних занять.

Тема 7. Система контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів.

Розділ 2. Теоретично-методологічні основи педагогічної майстерності викладача

Тема 8. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.

Тема 9. Педагогічна техніка викладача вищої школи.

Тема 10. Внутрішня техніка викладача.

Тема 11. Особливі вимоги до викладача вищого навчального медичного закладу.

Тема 12. Теоретичні основи методики викладання та педагогічної майстерності.

Тема 13. Педагогічна творчість як елемент майстерності викладання.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3,5	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування»	Рік підготовки:	
		1-й	-й
		Семестр	
		1-й	-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 63	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр»	Лекції	
		16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		63 год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: іспит			

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна)					
	усього	У тому числі				
		лек	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7
Розділ дисципліни 1. Основи педагогіки						
Тема 1. Педагогіка як наука	8	2	2			4
Тема 2. Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки та медицини.	8	2	2			4
Тема 3. Дидактика як наука. Фактори та закономірності навчання	8	2	2			4
Тема 4. Принципи та правила навчання	8	2	2			4
Тема 5. Форми, методи та засоби навчання і виховання	8	2	2			4
Тема 6. Методика підготовки й проведення аудиторних занять	9	2	2			5
Тема 7. Система контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів	8	-	2			6
Разом за розділом 1	57	12	14			31
Розділ дисципліни 2. Теоретично-методологічні основи педагогічної майстерності викладача						
Тема 8. Педагогічна майстерність викладача вищої школи	8	2	2			4
Тема 9. Педагогічна техніка викладача вищої школи	8	-	2			6
Тема 10. Внутрішня техніка викладача	8	-	2			6
Тема 11. Майстерність педагогічного спілкування	8	-	2			6
Тема 12. Теоретичні основи методики викладання та педагогічної майстерності	8	2	2			4
Тема 13. Педагогічна творчість як елемент майстерності викладання	8	-	2			6
Разом за розділом 2	48	4	12			32
Усього годин по дисципліні	105	16	26			63

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогіка як наука	2
2	Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки та медицини.	2
3	Дидактика як наука. Фактори та закономірності навчання	2
4	Принципи та правила навчання	2
5	Форми, методи та засоби навчання і виховання	2
6	Методика підготовки й проведення аудиторних занять	2
7	Педагогічна майстерність викладача вищої школи	2
8	Теоретичні основи методики викладання та педагогічної майстерності	2
РАЗОМ:		16

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогіка як наука Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки, її предмет та завдання. Основні категорії педагогіки вищої школи. Функції і задачі педагогіки. Структура педагогічної науки. Галузі педагогіки вищої школи. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками	2
2	Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки та медицини Галузі педагогіки вищої школи. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками	2
3	Дидактика як наука. Фактори та закономірності навчання Дидактична система, її компоненти: зміст, мета, принципи, закономірності, технології, форми, методи, засоби навчання, система контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності студентів тощо. Навчання як спосіб організації педагогічного процесу. Єдність учіння та викладання. Структура процесу засвоєння: почуттєве пізнання (живе споглядання); сприйняття; розуміння, осмислення, узагальнення; запам'ятовування й відтворення, застосування знань на практиці. Функції навчання. Знання, вміння, навички та компетенції як результат навчання.	2
4	Принципи та правила навчання Поняття «принципи навчання», класифікація принципів	2

	<p>навчання. Принципи навчання як способи досягнення педагогічних цілей з урахуванням закономірностей навчального процесу. Принципи класичні й сучасні. Педагогічні умови реалізації принципів навчання в діяльності викладача.</p>	
5	<p>Форми, методи та засоби навчання і виховання</p> <p>Сутність і класифікація форм організації навчання. Сутність лекції як методу навчання. Функції лекції. Вимоги до лекції: проблемність, науковість, доступність, логічність викладу, емоційність і виразність. Структура лекції. Види лекції. Нетрадиційні види лекцій: проблемна, бінарна, мультимедійна, лекція-прес-конференція, лекція-бесіда тощо, методика їх проведення.</p> <p>Види семінарського заняття. Його завдання. Хід семінарського заняття. Прийоми активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.</p> <p>Види практичних занять. Розробка практичних завдань.</p> <p>Вимоги до лабораторних занять.</p> <p>Інші форми організації навчання: індивідуальні заняття, консультація, самостійна робота, факультативи, навчальна та виробнича практика, стажування.</p> <p>Поняття про методи навчання і підходи до їх класифікації. Характеристика методів за джерелами придбання знань. Засоби навчання у вищій школі.</p> <p>Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Характеристика методів формування свідомості. Характеристика методів організації діяльності і формування досвіду поведінки. Методи стимулювання і корекції поведінки людини. Методи самовиховання. Вибір методів виховання. Особливості застосування методів виховання в ЗВО</p>	2
6	<p>Методика підготовки й проведення аудиторних занять.</p> <p>Особливості організації і проведення лекції. Підготовка викладача до проведення семінарського заняття, методика його проведення. Підготовка викладача до проведення практичного заняття, методика його проведення. Підготовка викладача до проведення лабораторного заняття, методика його проведення.</p>	2
7	<p>Система контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів</p> <p>Поняття про сутність контролю, його компоненти. Функції контролю. Методи і форми контролю знань, умінь і навичок студентів. Види педагогічного контролю. Рейтингова система оцінювання навчальних досягнень студента. Поняття тесту. Тестові завдання відкритої і</p>	2

	закритої форми. Вимоги до завдань у тестовій формі. Переваги та недоліки тестового контролю.	
8	Педагогічна майстерність викладача вищої школи Структура педагогічної майстерності викладача: професійна компетентність, педагогічна творчість, педагогічна техніка, педагогічні здібності, гуманістична спрямованість. Роль викладача як суб'єкта освітнього процесу. Проблема формування професійно-педагогічної культури викладача в умовах ЗВО. Імідж сучасного викладача. Полікультурна компетентність викладача. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.	2
9	Педагогічна техніка викладача вищої школи Техніка і культура мовлення. Зовнішній вигляд педагога. Культура і техніка рухів педагога. Психотехніка.	2
10	Внутрішня техніка викладача Внутрішня техніка викладача як система прийомів управління психічним станом педагога, його творчим самопочуттям. Способи управління психічним станом під час налаштування на публічну діяльність і в умовах її здійснення: виховання доброзичливості й оптимізму, вияв позитивної установки на спілкування; контроль власного фізичного стану (регуляція м'язового напруження, зміна темпу мовлення та рухів); розрядка від негативних емоцій за допомогою створення зони захисного збудження; управління увагою, переключення і концентрація її на меті і надзавданні діяльності; звернення до власного почуття обов'язку; аутотренінг, його етапи, доцільні формули самонавіювання.	2
11	Майстерність педагогічного спілкування Роль педагогічного спілкування в організації навчально-виховного процесу. Професіональне і непрофесіональне педагогічне спілкування. Поняття професіонального педагогічного спілкування, його багатогранність і поліфункціональність. Суб'єкт-суб'єктний характер професіонального педагогічного спілкування, його ознаки. Характер педагогічного спілкування: функціонально-рольове і особистісно орієнтоване. Типи педагогічного спілкування: діалогічне і монологічне. Поняття діалогічного педагогічного спілкування, його основні критерії. Контакт у педагогічному діалозі, ознаки контакту. Позиції Батька, Дорослого і Дитини в педагогічній взаємодії. Прибудови вчителя у спілкуванні. Бар'єри, що перешкоджають педагогічній взаємодії. Шляхи їх усунення.	2

	Структура педагогічного спілкування. Правила, які оптимізують взаємодію на кожному етапі спілкування. Способи комунікативного впливу: переконування і навіювання, їх характерні особливості, взаємозв'язок у педагогічному впливові.	
12	Теоретичні основи методики викладання та педагогічної майстерності Структура і зміст навчально-методичного комплексу дисципліни. Нормативні вимоги до складу, змісту, оформлення навчально-методичних матеріалів. Організація розробки навчально-методичного комплексу	2
13	Педагогічна творчість як елемент майстерності викладання Особливості образного мислення. Образ у мистецтві театру. Театральне мистецтво у вимірах педагогіки. Театральне мистецтво у вимірах психології. Театральне мистецтво у вимірах естетики.	2
Усього годин		26

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогіка як наука Опрацювання навчальної літератури.	4
2	Система педагогічних наук. Взаємозв'язок педагогіки та медицини. Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	4
3	Дидактика як наука. Фактори та закономірності навчання Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	4
4	Принципи та правила навчання Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів (есе).	4
5	Форми, методи та засоби навчання і виховання Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	4
6	Методика підготовки й проведення аудиторних занять	5

	Розробіть структуру і зміст лекції з дисципліни (навчальна дисципліна і тема узгоджується з викладачем).	
7	Система контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів Розробіть презентацію (підберіть методи, засоби навчання) до лекції певної теми дисципліни (навчальна дисципліна і тема узгоджується з викладачем).	6
8	Педагогічна майстерність викладача вищої школи Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, індивідуальні завдання	4
9	Педагогічна техніка викладача вищої школи Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів	6
10	Внутрішня техніка викладача Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів	6
11	Майстерність педагогічного спілкування Створення мультимедійної презентації на задану тему	6
12	Теоретичні основи методики викладання та педагогічної майстерності Опрацювання навчальної літератури, робота над нормативними джерелами, підготовка рефератів.	4
13	Педагогічна творчість як елемент майстерності викладання Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів (есе)	6
Усього годин		63

8. Завдання для самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота.

9. Політика викладача (кафедри)

Академічні очікування від студентів/-ок

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Плагіат та академічна доброчесність

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

10. Методи навчання

Вербальні (лекція, бесіда); наочні (ілюстрація); практичні (самостійна робота, кейс-метод, мозковий штурм, робота в парах, робота в групах).

11. Методи контролю

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є іспит.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Оцінювання студентів проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ».

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Допуск до іспиту визначається у балах min – 70, max – 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та незадовільних оцінок. Пропуски аудиторних занять та оцінки «незадовільно» повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. Іспит оцінюється від 50 до – 80 балів. Оцінка з дисципліни – є сума балів за ПНД та іспиту від min – 120 до max – 200 і відповідає національній шкалі та шкалі ECTS.

Іспит з дисципліни або її частини – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції – вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Критерії оцінювання практичних навичок

Кількість навичок	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами практичної частини	За кожену практичну навичку студент одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

12. Рекомендована література

Основна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч. посіб. / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія: підручник/ Н.М. Касевич. – К. : Медицина, 2009. – 200 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К. : Знання, 2005. – 486 с.
4. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : Навч. посібник для вузів / Валентина Іванівна Лозова, Ганна Володимирівна Троцько . – 2-е вид., випр.і доп. – Х. : Освіта. Виховання. Спорт, 2012. – 398 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 3-тє вид., стер. – К. : Академвидав, 2009. – 560 с.

Допоміжна література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К. : Центр учбової літератури, 2005. – 389 с.
2. Гриньова В. М. Педагогічна культура викладача / В. М. Гриньова. – Х. : Основа. – 2002. – 127 с.
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 2006. – 349 с.
4. Кайдалова Л. Г. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка. – Х. : НФаУ, 2011. – 132 с.

16. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.
2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.

**Перелік питань до іспиту з дисципліни
«Педагогіка і мистецтво викладання у вищій школі»**

1. Становлення і розвиток педагогіки.
2. Етапи розвитку педагогіки як науки.
3. Галузі педагогіки вищої школи.
4. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.
5. Поняття закладу вищої освіти. Типи ЗВО України.
6. Поняття педагогічної майстерності. Складові педагогічної майстерності.
7. Основні завдання закладу вищої освіти у період сучасності.
8. Рівні та ступені вищої освіти.
9. Стандарти вищої освіти. Вимоги до освітньої програми.
10. Особливості побудови робочих програм навчальних дисциплін у вищій школі.
11. Принцип гуманістичної спрямованості навчання.
12. Принцип забезпечення єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання.
13. Принцип систематичності й системності в навчанні.
14. Принцип науковості навчання.
15. Принцип свідомості, активності й самостійності студентів у навчанні.
16. Принцип індивідуального підходу до студентів у навчанні.
17. Принцип наочності навчання.
18. Принцип міцності засвоєння знань, умінь, навичок.
19. Поняття про методи навчання та їх класифікація.
20. Методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
21. Поняття й функції дидактичних засобів навчання.
22. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі.
23. Види лекцій, їх структура, загальні вимоги до проведення лекційних занять.
24. Семінарські заняття у вищій школі.
25. Умови ефективності проведення семінарських занять.
26. Типи семінарських занять, критерії їх аналізу.
27. Практичні заняття. Їх форми. Особливості проведення.
28. Індивідуальні навчальні заняття. Особливості проведення.
29. Консультації при викладанні навчальних дисциплін у вищій школі: поняття, особливості проведення.
30. Організація самостійної роботи студентів при викладанні навчальних дисциплін у вищій школі.
31. Використання інтерактивних форм і методів навчання при викладанні навчальних дисциплін у ЗВО.
32. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
33. Розвиток критичного та творчого мислення студентів при викладанні фахових дисциплін в вищій школі.
34. Система контролю в навчальному процесі вищої школи. Види контролю результатів навчання.
35. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.

36. Кейс-метод у професійному навчанні. Вимоги до змісту кейсу.
37. Технологія проблемного навчання.
38. Педагогічні прийоми привертання уваги.
39. Сутність методу «мозковий штурм».
40. Сутність проектного (групового) дослідження.
41. Мета, види, особливості організації дискусії на занятті.
42. Етапи та правила організації дидактичної гри.
43. Процедура організації роботи студентів за технікою «акваріуму».
44. Особливості діяльності викладача та студента у процесі навчання.
45. Прийоми формування критичного мислення студентів.
46. Характеристика методів опрацювання дискусійних питань.
47. Характеристика методів кооперативного навчання.
48. Характеристика методів колективно-групового навчання.
49. Характеристика методу «шести капелюхів мислення».
50. Методика організації і проведення самостійної навчально-пізнавальної діяльності та науково-дослідної роботи студентів (НДРС).
51. Особливості проведення проблемної лекції.
52. Сутність та особливості проведення лекції із заздалегідь запланованими помилками.
53. Вимоги до особистості лектора.
54. Особливості проведення лекції прес-конференції.
55. Сутність та особливості проведення бінарної лекції.
56. Поняття про форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у закладі вищої освіти.
57. Полікультурна компетентність викладача.
58. Саморозвиток особистості і саморегуляція діяльності педагога.
59. Теоретичні основи сучасних педагогічних технологій.
60. Дистанційне навчання у ЗВО. Переваги та недоліки.
61. Moodle-система дистанційної освіти. Її можливості.
62. Документація з науково-методичного та організаційного забезпечення освітнього процесу.
63. Поняття тесту. Тестові завдання відкритої і закритої форми.
64. Види педагогічного контролю: попередній, поточний, наскрізний, підсумковий. Форми педагогічного контролю.
65. Атестація здобувачів вищої освіти.
66. Система оцінювання студентів у вищій школі.